



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 203/06-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. marca 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a zo sudcu Ladislava Orosza o sťažnosti J. P. a M. P., obaja bytom T., zastúpených advokátkou JUDr. K. Š., B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 205/98 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. P. a M. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 205/98 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Trnava **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 205/98 konal bez zbytočných prietáhov.

3. J. P. a M. P. priznáva finančné zadostučinenie každému v sume 60 000 Sk (slovom šesťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré im je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Trnava je povinný uhradiť J. P. a M. P. trovy právneho zastúpenia v sume 6 770 Sk (slovom šesťtisíc sedemstosedemdesiat slovenských korún) na účet ich právnej zástupkyne JUDr. K. Š., B. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 5. júna 2006 doručené podanie J. P. (ďalej aj „sťažovateľ“) a M. P. (ďalej aj „sťažovateľka“, obaja ďalej aj „sťažovatelia“) označené ako „*Sťažnosť proti porušeniu základného práva garantovaného Článkom 48 Ústavy Slovenskej republiky podľa Čl. 127 Ústavy SR*“. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovatelia namietajú zbytočné prietahy postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 15 C 205/98 o návrhu bytového družstva na zaplatenie 5 229 Sk s príslušenstvom, a tým porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti okrem iného uviedli:

„Bytové družstvo občanov so sídlom v T. ako navrhovateľ podalo dňa 10. 07. 1998 žalobu proti sťažovateľom o zaplatenie 5.229,- Sk s prísl. Konanie v tejto veci vedenej na Okresnom súde v Trnave pod č. k. 15 C 205/1998 prebieha... do dnešného dňa...

Okresný súd vydal v predmetnej veci dňa 10. 08. 1998 platobný rozkaz, proti ktorému podali sťažovatelia dňa 27. 08. 1998 odpor. Vec bola prevedená do registra C úpravou zo dňa 15. 10. 1998. Dňa 18. 11. 1999 prevzala spis justičná čakatel'ka Mgr. R. G. Opatrením predsedu súdu zo dňa 18. 01. 2000 bola vec prikázaná na vybavenie sudkyňi Mgr. K. S. Opatrením predsedníčky okresného súdu zo dňa 19. 05. 2000 bola predmetná

vec prikázaná sudkyňi JUDr. D. M. Úpravou ďalšej sudkyne Mgr. R. G. zo dňa 07. 02. 2002 bola zaslaná výzva sťažovateľom. Dňa 18. 09. 2004 sudkyňa Mgr. R. G. odišla na materskú dovolenku. Opatrením predsedníčky okresného súdu zo dňa 04. 11. 2004 bola vec pridelená na ďalšie konanie sudkyňi JUDr. P. K...

Okresný súd vo veci v dlhších časových úsekoch buď vôbec nekonal alebo aj keď konal, tak vykonával úkony len z dôvodu, aby v predmetnej veci nejaké úkony vykázal. Vo veci došlo k niekoľkonásobnému prerozdeleniu... veci iným sudkyňiam, ktoré sústavne a efektívne vo veci nekonali, pričom jednotlivé vykonané úkony uskutočnili bez efektu smerujúcemu k doriešeniu predmetu sporu. Aktuálne je možné konštatovať, že vo veci nebolo vytýčené žiadne pojednávanie takmer 8 rokov.

Sťažovatelia sa sťažnosťou zo dňa 21. 12. 2005 sťažovali na prieťahy v konaní. Po podaní tejto sťažnosti sudkyňa... vytýčila termín pojednávania na 22. 03. 2006, kde po odročení pojednávania po vylúčení účastníkov nariadila vo veci znalecké dokazovanie. Uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania však do dnešného dňa sťažovateľom nebolo doručené...

Podpredsedníčka Okresného súdu v Trnave pri vybavovaní sťažnosti sťažovateľov zo dňa 19. 12. 2005 pod Spr. 2586/05 listom zo dňa 25. 01. 2006 sťažovateľom oznámila, že ich sťažnosť na prieťahy v konaní nie je dôvodná a že sudcovia konali priebežne aj s ohľadom na ďalšie množstvo vybavovaných vecí...

Sťažovatelia podaním zo dňa 13. 02. 2006, ktoré bolo doručené na Krajský súd v Trnave dňa 14. 02. 2006, požiadali o prešetrenie vybavenia podanej sťažnosti, pričom Krajský súd v Trnave pod sp. zn. 5018/2006 dňa 13. 03. 2006 konštatoval, že vo veci Okresného súdu v Trnave č. k. 15 C 205/98 došlo k zbytočným prieťahom v konaní, ktoré boli podmienené opakovanou zmenou zákonného sudcu...

Aj napriek tomu, že sťažovatelia nie sú v predmetnej veci navrhovateľmi, právoplatné rozhodnutie uvedeného sporu im bráni, aby mohlo dôjsť k uskutočneniu prevodu 3-izbového družstevného bytu, ktorý užívajú.“

Na základe uvedených skutočností sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní prijal ich sťažnosť na ďalšie konanie a aby takto rozhodol:

„Základné právo J. P. a M. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR postupom Okresného súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 205/98 bolo porušené.

Okresnému súdu v Trnave prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 205/98 konal bez zbytočných prietáhov.

J. P. a M. P. priznáva primerané finančné zadostučinenie každému vo výške 60.000,- Sk (slovom šesťdesiatisíc slovenských korún), ktoré im je Okresný súd v Trnave povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Trnava je povinný uhradiť J. P. a M. P. trovy právneho zastúpenia 6.770,- Sk (slovom 2x úkon právnej pomoci á 2.730,- Sk + DPH + 2x režijný paušál á 136,- Sk slovenských korún) na účet ich právneho zástupcu JUDr. K. Š., advokátky, ktoré je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a uznesením č. k. II. ÚS 203/06-9 z 8. júna 2006 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval ústavný súd 14. júna 2006 právnu zástupkyňu sťažovateľov a predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrili, či vo veci trvajú na ústnom pojednávaní ústavného súdu a okresný súd aj na vyjadrenie k sťažnosti.

Právna zástupkyňa sťažovateľov listom doručeným ústavnému súdu 23. júna 2006 oznámila, že netrvá na ústnom pojednávaní.

Predsedníčka okresného súdu listom sp. zn. Spr 1138/06 doručeným ústavnému súdu 26. júna 2006 oznámila, že zatiaľ nemôže podať vyjadrenie k sťažnosti, pretože spis bol zaslaný znalcovi na vypracovanie znaleckého posudku. V liste sp. zn. Spr 1138/06 doručenom ústavnému súdu 2. októbra 2006 oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, pretože od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto ústavný

súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania. Vo svojom vyjadrení k sťažnosti po podrobnej časovej rekapitulácii veci ďalej uviedla:

„Súd vo veci, ktorá prebieha už takmer 8 rokov, konal priebežne, je potrebné zohľadniť veľký počet nevybavených vecí na Okresnom súde Trnava po r. 1997, potom, čo bol vytvorený Krajský súd v Trnave, na ktorý prešli viacerí sudcovia z prvostupňového súdu, bol tu dlhodobo nedostatočne obsadený tunajší súd, dochádzalo týmto k zbytočným prietahom v konaní, tieto prietahy boli podmienené opakovanou zmenou zákonného sudcu vo veci, čím dochádzalo opakovane k strate času spôsobenej potrebou naštudovania nových pridelených vecí.“

II.

Sťažnosť v tejto veci pôvodne prijal 8. júna 2006 na ďalšie konanie II. senát ústavného súdu. Dňa 22. februára 2007 skončilo funkčné obdobie sudcovi spravodajcovi, ktorému bola vec na ústavnom súde pridelená. Po schválení Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2007 a prerozdelení vecí novovymenovaným sudcom sa sudkyňou spravodajkyňou v tejto veci stala Marianna Mochnáčová, ktorá je členkou IV. senátu. Z uvedeného dôvodu vec prerokoval a vo veci samej rozhodol IV. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhajú vyslovenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ (II. ÚS 61/98). K vytvoreniu „stavu právnej istoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (napr. III. ÚS 127/03).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou (II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Predmetom konania pred okresným súdom vo veci vedenej pod sp. zn. 15 C 205/98 je rozhodovanie o návrhu Bytového družstva v Trnave (ďalej len „žalobca“) na zaplatenie nedoplatku za plnenia poskytované s užívaním družstevného bytu. Ústavný súd dospel k záveru, že vec nie je právne ani skutkovo zložitá a tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Na právnu a faktickú zložitosť veci nepoukázala ani predsedníčka súdu.

2. Na doterajšej dĺžke konania okresného súdu nemajú sťažovatelia negatívny podiel. Sťažovatelia vystupovali v konaní ako odporcovia. V konaní vo veci boli súčinní, zúčastnili sa nariadeného pojednávania (22. marca 2006) a reagovali včas na výzvy okresného súdu. Sťažovatelia podali 19. decembra 2005 okresnému súdu sťažnosť na priet'ahy. Podaním z 13. februára 2006 požiadali Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) o prešetrenie vybavenia sťažnosti. Napokon si sťažovateľka 26. septembra 2006 osobne prevzala na okresnom súde znalecký posudok.

3. Tretím kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťoval, či nedošlo k zbytočným priet'ahom v súdnom konaní sp. zn. 15 C 205/98, bol postup okresného súdu. Ústavný súd zo spisu, ako aj z vyjadrenia predsedníčky okresného súdu zistil nasledujúce skutočnosti.

Konanie na okresnom súde sa začalo 10. júla 1998 doručením návrhu na vydanie platobného rozkazu žalobcu proti sťažovateľom, ktorým sa domáhal zaplatenia sumy 5 229 Sk s príslušenstvom z dôvodu nedoplatku za plnenia poskytované v súvislosti s užívaním družstevného bytu. Okresný súd vydal 10. augusta 1998 v tejto veci platobný rozkaz sp. zn. 5 Ro 1246/98. V podaní doručenom okresnému súdu 27. augusta 1998

sťažovatelia nesúhlasili s platobným rozkazom. Na základe tohto podania súdom považovaného za odpor bola 15. októbra 1998 vec prevedená do registra „C“.

Po uplynutí doby dlhšej než jeden rok prevzala 18. novembra 1999 spis justičná čakateľka. Opatrením sp. zn. Spr 1301/99 z 18. januára 2000 predseda okresného súdu prikázal vec na ďalšie konania zákonnej sudkyňi. Okresný súd vyzval listom z 10. mája 2000 sťažovateľov na zaplatenie poplatku za podaný odpor a žalobcu, aby sa vyjadril k odporu. Predsedníčka okresného súdu opatrením sp. zn. Spr 582/00 z 19. mája 2000 pridelila vec na ďalšie konanie ďalšej zákonnej sudkyňi. Podaním doručeným okresnému súdu 22. mája 2000 reagovali sťažovatelia na výzvu na zaplatenie poplatku za podaný odpor. Opätovne namietali neodôvodnenosť návrhu a požiadali o oslobodenie od súdnych poplatkov. Výzvou z 26. mája 2000 okresný súd vyzval sťažovateľov, aby upresnili, či ich podanie z 22. mája 2000 označené ako „Rozpor - odvolanie“ je odvolaním proti uzneseniu o vyrubení súdneho poplatku za odpor, žiadosťou o oslobodenie od platenia súdneho poplatku alebo len vyjadrením k predmetu konania. Sťažovatelia listom doručeným 31. mája 2000 obratom odpovedali, že ide o žiadosť o odpustenie súdnych poplatkov a zároveň vyjadrenie k predmetu konania.

Po uplynutí jedného roka a ôsmich mesiacov vyzval okresný súd (prostredníctvom v poradí už tretej zákonnej sudkyne) 6. marca 2002 sťažovateľov, aby uviedli údaje potrebné pre účely rozhodovania o oslobodení od súdnych poplatkov. Podaním doručeným 12. marca 2002 požiadali sťažovatelia o spojenie s vecou sp. zn. 7 C 50/00, pretože vec sp. zn. 7 C 50/00 je pokračovaním veci sp. zn. 15 C 205/98 a v spise sp. zn. 7 C 50/00 sa nachádzajú dôkazné materiály a ďalšie dokumenty vrátane údajov pre rozhodnutie o oslobodení od súdnych poplatkov. Okresný súd 31. mája 2002 vyzval žalobcu, aby špecifikoval žalovanú istinu a doručil ďalšie dokumenty (listinné dôkazy). Právny zástupca žalobcu odpovedal na túto výzvu listom doručeným 13. júna 2002.

Po uplynutí doby jedného roka a jedenástich mesiacov predsedníčka okresného súdu s poukazom na dodatok k Rozvrhu práce na rok 2004 sp. zn. Spr 1661/04 zo 4. novembra 2004 pridelila vec v poradí už štvrtej zákonnej sudkyňi. Uznesením č. k. 15 C 205/98-53

z 2. decembra 2005 okresný súd spojil veci sp. zn. 15 C 205/98 a sp. zn. 15 C 65/03, v ktorých boli sťažovatelia účastníkmi na spoločné konanie (teda nespojil vec sp. zn. 7 C 50/00, ako navrhovali sťažovatelia).

V súvislosti s predvolaním na pojednávanie sa podaním doručeným 15. februára 2006 sťažovatelia vyjadrili k veci. Prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 22. marca 2006. Právny zástupca žalobcu a sťažovateľ predniesli protichodné názory na vec. Okresný súd uznesením odročil pojednávanie na neurčito za účelom ustanovenia znalca z odboru energetika.

Sťažovatelia podali 19. apríla 2006 osobne okresnému súdu žiadosť o akceptovanie znaleckého posudku z veci sp. zn. 7 C 50/00. Okresný súd 24. apríla 2006 vydal uznesenie, ktorým ustanovil znalca z odboru energetika a 12. júna 2006 bol spis po zaplatení preddavku na trovy znaleckého dokazovania zaslaný znalcovi. Znalecký posudok bol súdu doručený 6. septembra 2006.

Na základe uvedených skutočností možno konštatovať, že konanie vedené okresným súdom je neefektívne a je poznamenané zbytočnými priet'ahmi ako celok. V čase podania sťažnosti bola dĺžka konania takmer osem rokov. Obdobie medzi prevedením konania do registra „C“ a ďalšími úkonmi je viac ako jednoročným obdobím nečinnosti a medzi výzvou na odstránenie nedostatkov podania a výzvou na zaslanie tlačiva na oslobodenie od súdnych poplatkov uplynul jeden rok a osem mesiacov. Napokon od výzvy na špecifikáciu žalovanej sumy a opatrenia, ktorým bola ustanovená nová sudkyňa, uplynulo dva a pol roka. Ústavný súd teda v doterajšom postupe zistil spolu viac než päťročné obdobie úplnej nečinnosti okresného súdu.

Pre prípad je charakteristické, že v priebehu ôsmich rokov bola vec postupne pridelená štyrom zákonným sudkyňiam, v konaní sa uskutočnilo jediné pojednávanie, a to sedem a pol roka po začatí konania. Podpredsedníčka krajského súdu vo svojom vyjadrení uznala, že konanie je poznačené priet'ahmi.

Ústavný súd už viackrát vyslovil právny názor, že nadmerné množstvo vecí (II. ÚS 48/96, I. ÚS 127/04), ani zmeny zákonného sudcu (I. ÚS 137/02, IV. ÚS 38/03) nezabavujú štát zodpovednosti za konanie poznačené priet'ahmi.

Vychádzajúc z dosiaľ uvedeného dospel ústavný súd k záveru, že doterajší postup okresného súdu je poznačený zbytočnými priet'ahmi a vzhľadom na to uzavrel, že bolo porušené základné právo s'ťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako vyslovil v bode 1 nálezu.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o s'ťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. V nadväznosti na svoje rozhodnutie o porušení základného práva s'ťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a v súlade s § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd okresnému súdu prikázal, aby vo veci sp. zn. 15 C 205/98 konal bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia. Keďže ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v konaní sp. zn. 15 C 205/98 došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zaoberal sa aj ich žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

S'ťažovatelia požadovali vzhľadom na povahu a význam veci primerané finančné zadosťučinenie v sume po 60 000 Sk. Ústavný súd priznal s'ťažovateľom primerané finančné zadosťučinenie v sume každému po 60 000 Sk, pričom pri jeho určení vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. K. Š. Právna zástupkyňa vyčíslila trovy konania celkovou sumou 6 770 Sk pozostávajúcou zo sumy za dva úkony právnej služby vrátane DPH a režijného paušálu. Ústavný súd priznal sťažovateľom trovy konania v požadovanej sume, vzhľadom na to, že neprevyšuje sumu, ktorá im prislúcha v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. marca 2007